

Innlegg Ole-Andreas Elvik Næss

Koronastøtten viser hvor ille det kan gå med strømstøtte til bedriftene

Erfaringene fra koronastøtten kan gi viktig innsikt i hvilke feil regjeringen må unngå hvis bedrifter skal få strømstøtte.

↑ For Petter Stordalen ser 2022 ut til å bli et rekordår etter at Strawberry Holding mottok koronastøtte. Dersom poengt med strømstøtten er å unngå unødvendige konkurser, så kan regjeringen heller gi bedriftene lån, skriver artikelforfatteren. Foto: Petter Berntsen

Ole-Andreas
Elvik Næss

Ole-Andreas Elvik Næss, forsker ved Samfunns- og næringslivsforskning (SNF), Norges Handelshøyskole

● Norge står midt i en strømkrise, og regjeringen har nylig antydet at den vil bruke offentlige midler på å hjelpe bedriften gjennom den. Økonomisk står vi fortsatt i en annen krise – pandemien – der den norske stat de siste årene har gitt bedriften enorme pengebeløp. Helt nye selskapsresultater fra 2021 og 2022 viser at hundrevis av millioner er blitt utbetalt til selskaper og deres superrike eiere som går med større overskudd enn noen gang.

Erfaringene fra koronastøtten kan gi viktig innsikt i hvilke feil regjeringen må unngå hvis bedrifter skal få strømstøtte. Dersom feilene gjentas, kan de ikke lenger kalles for «feil» – da er det snarere grunn til å tro at regjeringen ønsker å dele ut felleskapets midler til rike bedriftseiere.

Et grunnleggende prinsipp i en sunn økonomi er at det er naturlig at en bedrifts inntjening varierer og at noen tider er dårligere enn andre. De dårlige tidene kan for eksempel skyldes lav etterspørsel (som i pandemier) eller økte kostnader (som høye strømpriser). Dette er en risiko som bedriftseierne skal bære, og som de får betalt for ved å motta overskudd i gode tider. Å gi strømstøtte til en bedrift er på samme måte som koronastøtten en overføring til bedriftens eiere, slik at staten tar

tapene i dårlige tider mens eierne sitter igjen med gevinsten i gode tider.

Den norske virksomheten til Scandic Hotels Group oppnådde et driftsresultat på 552 millioner kroner i fjor. De mottok likevel 170 millioner kroner i koronastøtte fra Norge for dette året, i tillegg til 330 millioner kroner i 2020. I år styrer Scandic mot et rekordresultat og flere analytikere venter at de vil tjene mer i år på driften enn det de

Hvis det er slike typer bedriften regjeringen planlegger å støtte, så kan strømstøtten bli enda et sugerør ned i statskassen for landets milliardærer

tapte under pandemien. Andre kvartal 2022 har vært det beste i Scandics historie med et driftsresultat på 1.1 milliarder kroner. Scandic har likevel mottatt ti millioner kroner i støtte fra den norske stat for dette kvartalet.

Petter Stordalen hadde også et svært solid fjar, og morselskapet Strawberry Holding endte med et resultat før skatt på 823 millioner kroner. I 2021 fikk konsernet

hans likevel 187 millioner kroner i koronastøtte fra den norske stat, mens det fikk 320 millioner kroner i 2020. For Strawberry ser 2022 ut til å bli et rekordår. Stordalen uttalte nylig at konsernet for tiden tjener dobbelt så mye per måned som før pandemien. Likevel sier han til mediene at de høye strømprisene er svært krevende, og at «sånn som det er nå kan det ikke fortsette».

Jeg har gått gjennom prognosene for fremtidig inntjening for alle de børsnoterte selskapene som har fått mest i koronastøtte. Med unntak av SAS, ventes det at alle disse har høyere inntekter i 2022 enn i årene før pandemien. Resultatene forventes å øke fremover, og i snitt forventes det at disse vil ha et positivt resultat på over 1 milliard kroner hver i 2024.

Et viktig læringspunkt fra koronastøtten er at selv om bedriften kan fremlege sterke historier i mediene som vekker sympati, kan de likevel fint gå med store overskudd samtidig og i tiden rett etter. Bedriften kan ofte flytte resultater fra en måned til en annen, slik at de kan kvalifisere for støtte i enkeltnedere selv om de gjør det veldig godt over tid.

Dersom poengt med strømstøtten er å unngå unødvendige konkurser, så kan regjeringen heller gi bedriftene lån. En stor fordel ved dette er at bedriftene står overfor de reelle strømprisene, slik at de tar hensyn til prissignalene i stedet for å overforbruke subsidiert strøm.

Man kan også la være å støtte store bedriften. Både Høyre og Arbeiderpartiet har snakket om kun å hjelpe små og mellomstore bedriften, men dette begrepet inkluderer ofte ganske store bedriften. Oslo Plaza er eksemplvis kategorisert som et mellomstort foretak, og har likevel mottatt over 120 millioner kroner i koronastøtte. Oslo Plaza er for øvrig heleid av Wenaabordene, som er bland Norges rikeste og i tillegg gikk med 1,2 milliarder kroner i overskudd i 2021. Hvis det er slike typer bedriften regjeringen planlegger å støtte, så kan strømstøtten bli enda et sugerør ned i statskassen for landets milliardærer.

Særinteresser virker å få en stadig sterke stemme i den norske samfunnsidebatten. Med et PR-apparat i ryggen eller en veltalende leder virker det dessverre å være en enkel sak å overtale politikerne våre om å se vekk fra advarsler fra grå og kjedelige økonomer.

Typisk vil de store selskapene påpeke at det er «urettferdig» dersom de ikke blir kompensert for tap som ikke er deres egen skyld. Men hvorfor er det rettferdig at vanlige norske skattebetaler skal betale milliarder av kroner for å sikre at de rikeste bedriftseierne alltid skal tjene veldig mye penger?